

Opetus- ja kulttuuriministeriö

VN/1364/2021

**Lausunnon antaminen ehdotuksesta kulttuuriperintöstrategiaksi -
Kulttuuriperintö voimavarana kestäväälle tulevaisuudelle ja hyvälle
elämälle Ehdotus kulttuuriperintöstrategiaksi 2022–2030**

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää lausuntoa ehdotuksesta kulttuuriperintöstrategiaksi. Lausunto pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön.

Lausunto pyydetään toimittamaan opetus- ja kulttuuriministeriölle viimeistään 31. elokuuta 2022.

Kulttuuriperintöstrategian lähtökohtana on monimuotoisen aineellisen, aineettoman ja digitaalisen kulttuuriperinnön ja kulttuuriympäristöjen vaaliminen, kehittäminen ja hyödyntäminen koko yhteiskunnan voimavarana. Tavoitteena on, että kulttuuriperintöä arvostetaan ja sen suojelu ja vaaliminen ovat kaikkien yhteinen tehtävä.

Strategiassa on neljä tavoitelukua, joissa painottuvat ihmisten ja yhteisöjen omistajuus, vastuu ja osallistumismahdollisuudet kulttuuriperinnöstä, kulttuuriperintö osana ekologista kestävyttä, osaamisen ja oppimisen tukeminen ja vahvistaminen sekä kulttuuriperinnön taloudellisen potentiaalin kestävä hyödyntäminen. Tavoitteissa on huomioitu läpäisevästi tieto ja taidot, digitaalisuus, alueellisuus, paikallisuus sekä kansainvälisyys. Tavoitelukuihin sisältyvät myös toimenpidelinjaukset.

Tausta

Strategian laatiminen perustuu pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman tavoitteeseen. Strategian laatiminen toteuttaa myös Euroopan komission 2018 hyväksymää eurooppalaista kulttuuriagenda (European agenda for culture).

Tavoitteet

Strategian tavoitteena on toimia toimeenpanon välineenä Euroopan neuvoston puiteyleissopimukselle kulttuuriperinnön yhteiskunnallisesta merkityksestä (ns. Faron sopimus). Lisäksi strategian tavoitteena on osaltaan edistää YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteiden saavuttamista.

Lausunnon antaja

Mikä on näkemyksenne strategian tavoitteista ja toimenpidelinjauksista yleisesti?

Etelä-Savon maakuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua ehdotukseen ja pitää hyvänä, että kulttuuriperintöstrategiassa korostuu kokonaisuus, jossa sekä rakennettu ympäristö, arkeologinen perintö että luonto ja ihmisen toiminta tunnistetaan kulttuuriperinnöksi. Ehdotuksessa kuvattu kulttuuriperinnön merkitys nähdään laajempänä kuin koskaan ennen.

Kulttuuriperintöstrategiassa on luku 3, sivulla 16 lueteltu Suomen kulttuuriperintökohteita, mm. maailmanperintöalueita. Luettelosta puuttuvat Suomen Unesco Global Geoparkit. Suomessa on tällä hetkellä neljä Unesco Global Geoparkia eli alueita, jotka ovat saaneet Unescon maailmanperintöstatuksen geologisilla perusteilla. Geopark statukseen kuuluu kuitenkin vahvasti myös luonnon- ja kulttuuriperintö, esim. Saimaa Unesco Global Geoparkiin kuuluu 52 luonto- ja kulttuurikohdetta.

Lisäksi kulttuuriympäristön osalta Etelä-Savon maakuntaliitto toivoo, että strategiassa korostettaisiin valtion rakennussuojeluavustusten merkitystä etenkin yksityisomistuksessa olevien kulttuuriympäristökohteiden korjaamisessa ja säilyttämisessä. Maakuntaliitto katsoo, että tämän tuen tulee säilyä valtion budjetissa ja avustusten määrää pitää kasvattaa. Maakuntatasolla on pulaa myös ammattitaitoista vanhojen työtapojen osaajista sekä kunnostusrakentamiseen erikoistuneista ammattilaisista. Näiden koulutustarve tulisi ottaa strategiassa huomioon. Kulttuuriperinnön vaaliminen, näkyväksi tekeminen ja kehittäminen ovat merkittävää voimavaraa kaikissa Euroopan maissa. Asiakirjan ymmärretään tukeutuvan uuden eurooppalaisen kulttuuriohjelman tavoitteisiin nostaa Euroopan vetovoimaa rakentamalla yhtenäisiä yhteiskuntia erityisesti kulttuuriin ja koulutukseen tukeutuen.

Mikä on näkemyksenne strategian tavoitteista ja toimenpidelinjauksista oman toimialanne tai tehtävänne näkökulmasta?

Kulttuuriperintö on keskeinen vahvuus alueiden kehittämisessä sekä aluekehitys ja aluesuunnittelun näkökulmasta. Kulttuuriperinnön vaaliminen ja hyödyntäminen on maakuntaliitoille keskeinen asia. Jatkossa maakuntaliitot tulee nähdä toimijoina kulttuuriperinnön näkökulmasta. Luonnoksessa maakuntien rooli toimijana puuttuu. Aluekehittämiseen vaikuttavia yhteiskuntapolitiikan osa-alueita ovat elinkeinot ja työllisyys, maaseudun kehittäminen, hyvinvointi, osaaminen, kulttuuri, elinympäristö, saavutettavuus ja turvallisuus. Kaikkiin näihin kytkeytyy monimuotoinen kulttuuriperintö.

Kommenttinne lukuun 5.1

Oikeus kulttuuriperintöön on mainittu luvussa 5.1 ja se on avattu hyvin. Etelä-Savon maakuntaliitto näkee yhdenvertaisuuden ja osallisuuden vahvistamisen kulttuuriperinnön oalta erittäin keskeisenä periaatteena. On ilahduttavaa, että kansalaistoiminta ja erilaiset yhteisöt ja yhdistykset nähdään osana kulttuuriperinnön toimintakenttää. Merkittävien kulttuuriympäristöjen osoittaminen ja suojeleminen maakuntakaavoituksessa on vastuun ottamista ja toimijoiden tukemista aktiivisessa toiminnassa. Kulttuuriperinnön näkeminen hyvinvoinnin lisääjänä ja toimijoiden yhdenvertaisuusosaamisen lisääminen on Etelä-Savon maakuntaliiton mielestä tärkeä näkökulma.

Kommenttinne lukuun 5.2

Luvussa kuvataan luontoon ja ilmastonmuutokseen liittyvät näkökulmat avoimesti ja osin kriittisesti. Kulttuuriperintöalan toimijoiden osaamisen ja yhteistyön kehittämiseen

liittyvät toimenpidelinjaukset ovat keskeisiä ja ne on kuvattu konkreettisesti. Sektorit ylittävä yhteistyö on kuvattu ilmastonmuutoksen jarruttamisessa sekä kestäväen elämäntavan edistämässä.

Kommenttinne lukuun 5.3

Kulttuuriperinnön osaamisen vahvistaminen sekä kasvatuksen että monitieteisen tutkimuksen näkökulmista on erittäin merkittävä nosto ja toimenpidelinjauksien suuntaaminen vahvistaa monesta näkökulmasta kulttuuriperinnön arvostusta. Kulttuuri- ja paikallisidentiteetin vahvistuminen on tärkeää esimerkiksi eri sukupolvien ja väestöryhmien kesken. Etelä-Savossa on erittäin vahvaa osaamista digitaalisen tiedon osalta ja strategiassa mainittu digitoinnin vahvistaminen tuo alueellemme uudenlaisia mahdollisuuksia elinvoiman näkökulmasta.

Kommenttinne lukuun 5.4

Kulttuuriperintö ja sen potentiaali taloudellisessa toiminnassa on tärkeä nosto. Etelä-Savossa kehitystyötä tehdään paljon kestäväen matkailun sekä luonto-kulttuuri- ja ruokamatkailun osalta.

Mikä on näkemyksenne strategian yhteiskunnallisista ja taloudellisista vaikutuksista?

Strategian yhteiskunnalliset ja taloudelliset vaikutukset ovat laajat. Tärkeää on onnistua viestimään siten, että strategia otetaan osaksi alueiden käytäntöjä ja myös elinkeinoelämä sitoutuu toiminnallaan edistämään kulttuuriperintöä.

Mahdolliset muut strategiaehdotusta koskevat huomionne.

Ehdotus on laaja ja selkeä kokonaisuus.

Strategian valmistumisen jälkeen on tarkoitus laatia erillinen toimeenpanosuunnitelma. Pidätkö tätä tärkeänä? Jos kyllä, niin miksi?

Toimeenpanosuunnitelman laatiminen on välttämätöntä onnistuneen toteuttamisen kannalta. On tärkeää huomioida kunkin alueen ja maakunnan erityispiirteet. Toimeenpanosuunnitelman laatiminen alueellisina prosesseina on kannatettavaa. Erillisen toimeenpanosuunnitelman laatiminen on tärkeää, jotta kullakin alueella pystytään suuntaamaan ammattilaisten osaamista

Millaisia osallistamisen tapoja haluaisitte toimeenpanosuunnitelman laatimisessa käytettävän?

Toimenpiteiden suuntaamisessa on tärkeää ottaa mukaan maakunnat sekä laajasti osallistaa kaikki kulttuuriperintötoimijat sekä muut oleelliset tahot kuten kansalaisyhteiskuntaa edustavat toimijat. Jo strategian työskentelyvaiheessa on tärkeää lähteä liikkeelle toteuttamaan täytäntöönpanoa.

Millaisena näkisitte oman tai edustamanne tahon roolin strategian toimeenpanossa?

Maakuntaliitot ovat kulttuuriperintötoimijoita ja vievät osaltaan strategiaa omassa toiminnassa eteenpäin. On keskeistä, että maakuntaliitot ovat mukana toimeenpanosuunnitelman laatimisessa.

Etelä-Savon maakuntaliitto

Pentti Mäkinen
Maakuntajohtaja

Eveliina Pekkanen
Kehittämispäällikkö

Jakelu

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti maakuntaliiton asianhallintajärjestelmässä.